

TRI_NITI

Tekstil – tako neizbjježan i neophodan, već od pradavne povijesti dio je svakodnevice, ali i ekskluzivnih, svečanih događanja; uvijek je prisutan. Svjedoči o razvoju tehnologija i o vizualnom poimanju vremena i prostora, od svakodnevnih predmeta do umjetnosti. Taj izazovan materijal istražilo je i istražuje dalje troje umjetnika, svaki na svoj individualan i originalan način. **Koraljka Kovač, Andrea Pavetić i Marin Sovar** vizualni su umjetnici koji vješto koriste tekstil kao izražajno sredstvo. Nitima, poput mitske Arijadne, kao da traže izlaz iz labirinta, iz mnoštva mogućnosti i ideja. Kao finalni rezultat opsežnog istraživanja i traženja nastale su tri priče u tekstu, naizgled posve različite, ali postavljene jedna uz drugu stvaraju novi jedinstveni vizualni kontekst. Tri koncepta međusobno se nadopunjaju i naglašavaju vizualnim sredstvima, harmoniziranjem i kontrastiranjem boja, oblika, tekstura, a istovremeno ostaju svoji, individualno zaokruženi. Umjetnici su kombiniranjem ideja stvorili vlastiti labirint koji, doduše, ne zбуjuje već otvara i produbljuje percepciju o mogućnostima materijala. Nit vodilja jednostavna je, ali snažna: geometrijski elementi, čvrsti elementi reda u mekom materijalu.

Tekstilne slike Koraljke Kovač uokviruju ambijent koji namještajem odjevenim u tekstil stvara Andrea Pavetić, a cjelinu humanizira rad Marina Sovara parafrasiranjem baroknog korzeta, što u cjelinu uvodi asocijaciju ljudskog tijela.

Potencijal tekstila kao vizualnog elementa jasno ističe **Koraljka Kovač** slikarskom obradom, ali i načinom izlaganja; postavljanjem tekstilnih kompozicija u okvire, poput oslikanih slikarskih platna. Odabire tkaninu bogate teksture, žakard tkanje u kojem linije tkanja sugeriraju geometrijsku podjelu plohe. Jedna je tekstilna podloga u neutralnom tamnom i plavom tonu, a druga je posve oprečna, snažna crvena. U već postojeću teksturu i podjelu platna umjetnica intervenira novim slojem, veze novu strukturu, geometrijsku pravilnu mrežu s dominatnim oblikom pravokutnika. Unutar mreže likova vezenim nitima konca stvara poteze – poput poteza kista, u tonu ili u kontrastnim bojama u odnosu na pozadinu tkanine. Potezi izvezeni koncem kratki su, postavljeni u različitim smjerovima, uz postizanje efekata variranjem gustoće i dužine. Ovakav pristup asocira na pointiliste 19. stoljeća, na efekt slikanja nizanjem točaka boja koje se miješaju u oku promatrača. Različitom gustoćom i usmjeranjima unutar veza kompozicija postaje dinamična, a dojam pokrenutosti dodatno pojačava variranje dimenzija pravokutnika. Takav tretman rezultira vibrantnom kompozicijom u strogoj geometrijskoj mreži. Autorica majstorski kombinira raznobojne konce, niti koje u kontekstu cjeline stvaraju dojam dominacije snažnih kontrasta toplog i hladnog kolorita, crvenog nasuprot plavom, što u oku promatrača stvara dovoljno uzinemirenosti i time potiče na istraživanje, ali uz istovremenu intenzivnu komplementarnost koja smiruje, stvara ravnotežu i sklad kompozicije.

U svom istraživanju umjetnica koristi niti kao raskošnu slikarsku paletu boja kojom vješto barata, razumijevanjem materijala postiže kolorističke i teksturalne efekte pokazajući mogućnosti medija, smještajući ga na zasluženi pijedestal čiste slike, poput slikarstva visoke razine.

Andrea Pavetić u svom se istraživanju oslanja na izražajnu snagu tekstila u stvaranju ambijenta. Postojeće elemente, namještaj, redefinira uključivanjem novog elementa - netkanog tekstila; filca. Koristi minimalistički spektar, hladne tonove, jednu boju i jednu neboju, odabire snažan kontrast; crnu koja upija svjetlost i luminoznu zelenu kao protutežu. Komponira ih na gotovim elementima namještaja za sjedenje ostavljajući slobodnim ogoljene drvene elemente, dijelove izvedene u toploj prirodnoj boji gradivnog materijala. Time stvara vrlo suptilan kontrast toplog i hladnog, naglašenog i razlikama u teksturi. Uz minimalističko korištenje dvije kontrastne boje netkanog tekstila, autorica stvara dinamičnost slojevima i utisnutim reljefom. Pravilnim nizanjem ploha filca intenzivira tekstuilu svojstvenu

mekoću, a istovremeno na oštro rezanim rubovima nastaje presjek koji odaje strukturu, pravilno izmjenjivanje slojeva tekstilnih ploha. Crni filc ostaje dominatna podloga u koju autorica urezuje geometrijske oblike, stupnjevanjem formata ogoljuje skrivene slojeve i stvara grafičke linearne trodimenzionalne strukture. „Pošumljavanje III“ naziv je kolekcije, a asocijacija je primjetna u boji, crnilom naglašenoj sjajnoj zelenoj koja upozorava na značaj prirode, čuvanje resursa u procesima stvaranja, u proizvodnji. Ekološka komponenta tako postaje i dijelom dizajna. Upravo gradacijom geometrijskih elemenata urezanih u slojevima otkriva se skrivena zelena, nizanjem od najplićeg do najdubljeg, od najvećeg do najmanjeg, nastaje dojam trodimenzionalnog negativa likova. Nizanjem obrasca u netkanom tesktitu nastaje ornament, uzorak koji stvara uravnoteženu kompoziciju, uz variranje koje motivira promatrača.

Poigravanje formom ljudskog tijela istraživanje je koje provodi **Marin Sovar**. Kao polazišnu točku uzima barokni korzet. Vrlo precizno prenosi originalan kroj koji gotovo arheološki predočava vrijeme u kojem je nastao, opisuje vještinu i misaone procese krojača, ali i anatomiju koja tada prevladava. Nakon određivanja te čvrste točke kreće igranje idejama. Kao što je korzet svojevrsna negacija tijela za koje je stvoren – jer inzistira na zadanim gabaritima i djelomično ga preoblikuje, tako autor ovim radom negira korzet u njegovoj originalnoj funkciji, a pritom maksimalno naglašava svojstva tekstila, mekoću, podatnost, prilagodljivost, s druge strane ističući moć oblikovanja istim: uzorak i boje odabrane tkanine posve se udaljavaju od prvotne ideje ovog odjevnog predmeta. Sitni pravokutnici jarkih boja razlikuju se od uzorka i tonaliteta korzeta u vremenu u kojem je taj odjevni predmet nastao i bio u funkciji. Ionako dinamična osnova tkanine dodatno je razigrana pomacima usmjerenja na spojevima kroja. Usprkos strogosti odjevnog predmeta, vizualna podloga i njezina razrada stvaraju novu estetiku poznatog oblika. Taj je pomak dodatno naglašen tijelom koje korzet steže. Nije to više pomalo neposlušan ženski torzo već strogi geometrijski oblici u mekoj izvedbi; valjci od tekstila koji korzetu dopuštaju potpunu dominaciju stezanjem, ali zadržavaju ravnopravnost identičnom vizualnom obradom – presvučeni jednakom tkaninom. U titravom geometrijskom uzorku stroge oblike koje sugerira odabrani odjevni predmet doista treba tražiti, ali time je promatrač uključen u proces stvaranja. Pravilnost dodatno ističe namjerni element nepravilnosti – iz strukture materijala izvučeni konci jarko crvene boje, sugeriraju destrukciju gradivnog materijala, remećenjem reda dodatno ga naglašavaju.

Iako su im polazišta različita – uz zajednički element tekstila i geometriju, autorice i autor grade skladnu zajedničku kompoziciju, dosljednu priču koja upućuje na mogućnosti tekstila i niti kao medija, upućuje na bezbrojne mogućnosti prilagodbe materijala, na izražajnu snagu tekstura i boja. Tri naizgled posve različite niti vodilje istraživanjem su prošle kroz labirint ideja. Rezultat su zaokružene, završene cjeline koje otvaraju putove u nove labirinte, nove mogućnosti, nove tekstilne priče. Čini se kao igra, ali – ozbiljna je to igra iza koje stoji mnogo rada i znanja.

Ksenija Foretić